

Katona Piroska

Halála megtorpanásra kényszerítette azokat, akik ismerték.

Tudtuk, hogy beteg, hiszen több mint egy éve, a Szabad, mint a madár forgatása óta nem találkoztunk vele sem a filmgyári folyosón, sem a TV-ben, liftben, kalaposnál, szabásasztal mellett, mindennapi rohanásunkban, amikor színmintát kerestünk. Nem kiálthattuk már egymásnak: „Hogy vagy? Min dolgozol?” Ennél többre alig jutott idő.

A Szerefem bemutatója után még azt sem tudtam megmondani neki, hogy mennyire tetszettek az öregasszony halvány teába áztatott holmijai, hogy mennyire megütött a próbababán az elsárgított ágykabát, főkötőt. Munkánk egyik legfontosabb vonásának megvalósulását láttam a tárgyakban, hiszen mi, jelmeztervezők hamisításokkal foglalkozunk, nekünk gyorsan kell teremtenünk a mából múltat, az újból régít, de úgy, hogy az a ruha éljen, hangulata legyen.

Munkánk részművészet, ami sokszor alig mutatkozik meg nagy eredményekben, hangos kritikákban, egyszerűen csak jelen van a tervezők keze nyomán. Ebből a sorból hiányzik most az ő érzékeny, aktív és alkotó munkája. Szépen dolgozott és örömmel ezen a mostoha területen, és fiatalon, művészi kibontakozása közben, munkásságának legtermékenyebb korszakában vesztetük el.

Tervezői módszerére jellemző — felkutatott tervei és rajzai alapján látni — az, hogy minden filmet a forgatókönyv szellemének, a rendezői koncepciónak leginkább megfelelő stílusban közelített meg. Minden grafikai eszközt felhasznált: készített tusrajtot, dolgozott filctollal, ecsettel, s tervei között applikációkat, kollázs is találni. Biztos ízlés árad ezekből a rajzokból, fölényes szakmai tudás, amit semmiféle „izmus”, vagy túlkapas nem jellemez. Ritka szemérmes művész volt, aki háttérben tudott maradni.

Soha sem volt elégedett a munkájával — a kész terveket is gyakran

újrarajzolta, amíg anatómiailag pontossá nem váltak, amíg a karakternek és ruhának leginkább megfelelő tartást fel nem vette a figura. Soha sem volt megelegedve a szűk határidőkkel sem, az egyik pillanatról a másikra megváltozó szereposztással, a filmgyári jelmeztervezés gyakori kényszerhelyzetével.

Mindig, mindenben a gondolatot kereste: olvasmányaiban, színházban, moziban. Ha valaha valamit birtokolni akart, az ez volt. Ezért dolgozott együtt örömmel azokkal a fiatal rendezőkkel, akik közölni akartak valamit korunkkal, kortársaikkal. Ő tervezte Mészáros Gyula Kálvária, Hintsch György Iszony, Gábor Pál Tiltott terület, Fazekas Lajos Lássátok, feleim!, Kardos Ferenc Ünnepnepok és Mészáros Márta Az eltávozott nap című filmjét. A Párbeszéd-et, az Elveszett paradicsom-ot, az Alázatosan jelentem-et, az N. N. a halál angyalát, a Szervas, Verát. S mindenekelőtt a Szerelem című Makk Károly filmet, ami talán a legkedvesebb, leginkább szívügyének számító munkája volt.

Kosztümös filmet ritkán tervezett (A beszélő köntös, A vasrács, a Házasadj, Ausztria!), pedig ilyenkor tudta leginkább megvalósítani filmen is azt az alapvető tervezői törekvését, ami színházi munkáit is jellemezte: az egyszerű, dekoratív formákat, tiszta, viszonylag nagy, egységes felületeket, a néhány színre, azok különböző árnyalataira épülő egységes hatást.

Jelmeztervező volt, erre készült öt éven át az Iparművészeti Főiskolán, s ezt tekintette hivatásának tizenöt éven át színházban és munkahelyén, a Filmgyárban. Bölcs volt, emberi. Mindannyiunk számára igaz érték. A forgatások mostoha körülményei között, folyosók és öltözők ideiglenes otthontalanságában panasz nélkül végezte munkáját. Ilyennek ismertük meg, akik vele dolgozhattunk.

MIALKOVSZKY ERZSÉBET

Katona Piroska kosztümltervel

